

1893-2005

Gyülekezeti Hírmondó

Igei köszöntő

„Itt van az ősz, itt van újra...” és a reménységbeni nyári pihenő végére érve kötelező és szokásos feladataink várnak ránk.

Elkezdődött az iskolai tanítás és ezzel együtt újra szervezzük az iskolai és gyülekezeti hitoktatást. Testvéreink szülői-nagyszülői segítségével is támogatottan érjük el, hogy az Egyházat ért megszorítások ellenére nem fog csökkenni, de éppen ellenkezőleg növekedni fog a hittanra beíratottak és járók száma. Megfelelő szakmai képzettséggel, hittel és hűséggel szolgáló gyülekezeti hitoktatóink – velünk együtt – imádságos szívvel várják a gyermekeket.

Kezdődnek a vasárnapi iskola gyülekezeti alkalmai – a felnőtt istentisztelettel párhuzamosan – és mindkét ifjúsági csoportunk várja az érdeklődő, életkérdéseikre biblikus válaszokat adó – fiatalokat.

Új kezdeményezés a keddi délelőtti asszonyóra (10 órakor), amely minden keddi rendszerességgel várja leányainkat, asszonyainkat.

Hétesztendőn át a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának negyedéves hallgatói, ún. külső homiletikai gyakorlaton szolgáltak

csütörtök esténként, majd az alkalmat követően igyekeztem tanítani őket az igehirdetés „szakmai” ismereteire. (Monika pedig minden alkalommal asztalt terített nekik.) Most ebben szünet áll be, miattam. De a csütörtöki imaórák az evangélizáció után újra kezdődnek a helyei lelkészek szolgálatával. A kéthetente hétfői férfi bibliaórákat is indítjuk, bár lehet, hogy egy másik napot keresünk az alkalomnak, mert minden egyházmegyei rendezvényünk hétfőn van, tradicionálisan.

Azután vár még a választó gyülekezetre az év végi országos presbiteri tisztújítás ránk eső része. Elhalálózás, elköltözés, betegség néhány új presbiter és pótpresbiter jelölését teszi szükségessé az eddig hűségesen szolgálók mellé. Legyen Isten áldása mindannyiunkon!

Íme hát, „itt van az ősz, itt van újra...” és kezdődik a gyülekezet életében minden újra. Legyünk benne aktív részesek, tudva: „A ti munkátok nem hiábavaló az Úrban...”

Szeretettel hívunk és várunk mindenkit a testvéri közösség örömnépeire és teherhordozásába.

2005 szeptembere

Takaró Tamás
esperes-lelkipásztor

Kolozsvár, Farkas utcai református templom

A gyülekezet életéből

Gyülekezetünk életének eseményeiből 2005 nyarán

Hittanos tábor Balatongyörökön június 27-től

Kisifi tábor Dömösön július 7-től

Ifjúsági hét Dömsödön július 18-tól

Országos ifjúsági konferencia

Balatonszárszón augusztus 15-től

Népmozgalmi adatok 2005. augusztus végéig

Megkereszteltük:

Örsi Álmos Vászoly, Bárkányi Gábor, Nagy Bertalan, Horváth Krisztina, Boncza Péter, Dányi Benjámín, Komlósy Henrik, Farkas Lili, Juhai Fanni Noémi, Szőke Dominik, Uhlik Bálint, Uhlik Máté, Éliás Bence, László Petra Zille, Révész Viktor, Porcsin Endre, Porcsin

Réka, Botos Boróka, Tóth Eszter Lili, Kőszegi Bianka, Kőszegi Gábor testvéreinket.

Házasságukat megáldatták:

Ballay Gábor és Ritkó Ágnes, Rácz Imre és Szabó Tünde, Kis Norbert Szilárd és Király Judit Lilla, Mező Zoltán és Mészáros Ildikó, Lehel Gábor és Kasichnitz Erika, Boncza Péter és Horváth Krisztina, Révész Viktor és Ugron Erika, Venczli Krisztián és Varga Bernadett testvéreink. Neuwirth Tibor és Juhász Anna esküvője a főtí templomban július 2-án volt.

Eltemettük:

Burján Dénesné, Szép Gyuláné, Bajor Károlyné, Pálfi Dezső István, Gyenge Józsefné, Szűcs Sándor, Forgon Júlia, Körmendy Gábor János, Miklós Györgyné, Dudás Zsuzsanna, Egyed Ildikó, Fekete Kornél, Pataki Jánosné testvéreinket.

A nyári táborok

Gyülekezetünk fiataljai számára az idén nyáron négy alkalom nyílt, hogy koncentrálna is Isten igéjére figyelhessenek, és közösségben lehessenek egymással.

Az első táborunkon Balatongyörökön hittanosaink és vasárnapi iskolásaink vettek részt. Nagy örömeinkre májusban új közösség is alakult egyház-községünkben. A konfirmandusokból verbuválódott kis ifi (12-15 éves korosztály) júliusban Dömösön töltött el négy szép napot. Az ifjúság (15-25 éves korosztály) tizenegyedik éve jár Dömsödre, idén júliusban sem volt ez másként. Igen tartalmas hetet töltöttünk el a már jól ismert környezetben. Országos ifjúsági találkozón is részt vett az ifjúságunk nagyobb része, Balatonszárszón. A legfiatalabbakét leszámítva az egyes táborok részletes beszámolóit az ott résztvevő 1-1 fiatal fogalmazta meg és vetette papírra.

Magyarvalkó, református templom, épült a XIII. sz-ban

Balatongyörök

Az első hetünk a hittanos és vasárnapi iskolás gyermekeink tábora volt Balatongyörökön. Minden évben más és más helyszínen vagyunk együtt, így mód nyílik egy-egy régió kulturális látnivalóinak, jellegzetes tájainak megtekintésére. A strandolás, különböző játékok és sport mellett így eljutottunk a keszthelyi Festetics kastélyba, Balatonedericsre az Afrika Múzeumba és a Sümegi várat is meglátogattuk, ahol egy felejthetetlen várjátékot néztünk végig. Délelőtt katechétaink előadást tartottak, majd a különböző bibliai történeteket kiscsoportos foglalkozáso-kon dolgoztuk föl. Este áhítatokon vettünk részt, melynek témája az elhívás volt. Színesítette hetünket a minden évben szokásos keretjáték, aminek idén a lovagkor adta a témáját, feladatokat róva a csoportokba beosztott lelkes és ötletes gyerekeknek. Mi hitoktatók is nagyon jól éreztük magunkat és ismét megtapasztalhattuk azt a bibliai igazságot, hogy aki másokat felüdít, az maga is felüdül.

Ifj. Takaró Tamás

Kisifi tábor Dömösön

Július 7-én indult az idén konfirmált ifisek tábora 14 fővel, ifj. Takaró Tamás vezetésével. Mivel csak négy napra mentünk, már az első napot is kihasználtuk. Elmentünk túrázni a Rám - - szakadékba, ahol nagyon jó élményekben volt részünk.

Minden nap reggeli után áhítatot tartottunk, amit szabadfoglalkozás követett, melyet zenéléssel, társasjátékokkal és beszélgetéssel töltöttünk. Az együttlét során jobban megismertük egymást és egyre szorosabb barátságok kötődtek. Martsa Miklós, akinek köszönhattuk a szállásunkat, megtanított minket nyilazni is. Az ebéd és

kis pihenés után strandra vagy kirándulni mentünk. Harmadik nap felmáztunk a Vadállókőre, aminek a tetején gyönyörű kilátásban volt részünk, bár a feljutás igen kemény és fárasztó volt. Ezen a napon az esti alkalom után a tűz mellett beszélgettünk a táborban szerzett élményeinkről és énekeltünk is.

Vasárnap Istentiszteleten vettünk részt a dömsői templomban. Ezután Visegrádra mentünk és megnéztük a várat. Aznap, július 10-én érkeztünk haza kicsit fáradtan, de jó kedvűen. Az ifivel nagyon jól éreztük magunkat, ezért szeretnénk elmenni ismét együtt kirándulni.

Brandenburg Ádám

Dömsödi ifitábor

Július 18-án vette kezdetét a Pesterzsébet Központi Református gyülekezet ifjúságának idei, 2005-ös nyári tábora, - melyet minden évben Dömsődön tartanak. A napi programok reggelivel kezdődtek, majd kis szünet után reggeli áhítat következett, ahol a napi igéket olvastuk el. Ezután került sor a napi előadásra (Takaró Mihály, Takaró Károly, Takaró Tamás, Kálmán Csaba szolgáltak). Ebéd után kötetlen program volt, amit többnyire ping-pongozással, valamint fürdéssel – a Dunában – töltöttünk. Délután 6 óra körül kezdődött az esti evangélizáció, melyet Ifj. Takaró Tamás tartott. Az esti csendesség után vacsora következett, majd késő estébe torkolló közös társasjátékozással zártuk napjainkat. Utolsó este tábortűznél foglaltuk össze a hét eseményeit, személyes élménybeszámoló keretében. Július 24.-én, vasárnap délután indultunk haza.

Ifj. Takaró Mihály

Kalotaszentkirály – református templom

Református ifjúsági konferencia Szárszón

*„A szeretet művészet:
szeretni anélkül, hogy uralkodnánk,
közel lenni anélkül, hogy elnyomnánk,
szabadságot adni anélkül, hogy
elhagynánk,
és mindvégig vele maradni”*
Jörg Zink

2005. augusztus 15-21. között immár sokadik alkalommal tölthetett el gyülekezetünk ifjúsága egy hetet a balatonszárszói református konferencia-telepen. A konferencián körülbelül 60 református fiatal vett részt *Takaró András*, kiskunlacházi református lelkipásztor vezetésével. A fiatalok jelentős részét Kiskunlacháza, Pesterzsébet és Nagykovácsi ifjúsága alkotta.

Talán a gyülekezet több tagja számára is tudott, hogy Balatonszárszón a Magyar Református Egyház teljesen modern konferenciaközpontot és szállodát alakított ki. Számunkra, kik már nem először voltunk Szárszón, meglehetősen furcsának és szokatlannak hatott a kétágyas, fürdőszobás, televíziós szobák luxusa és a chipkártyás belépte-tőrendszer.

A hét témája a Református Egyház központi iránymutatása alapján a CSALÁD volt. A héten előadóként köztünk járt *Balla Péter*, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi

Karának tanszékvezetője, aki a *Család az Újszövetségben* témáról tartott előadást. *Pecsuk Ottó*, a Magyar Bibliatársulat Főtitkára *Jézusról és családjáról* beszélt. *Boros Sándor*, állami gondozottak társadalomba való beilleszkedését segítő szakember a *Család szerepe a hívő ember életében* témáról adott elő. A fenti előadásokon alapos iránymutatást is kaphattunk a helyes szülő-gyermek kapcsolatról, testvérek egymás közötti viszonyáról, mely úgy vélem mindannyiunk számára hasznos volt.

A délelőtti előadásokat reggeli áhítat előzte meg, a napi igéket a táborban jelenlévő lelkipásztorok magyarázták. Estéknént *Kálmán Béla* tartott evangélizációt, melynek témája a Hegyi beszéd Boldog-mondásai volt.

A hét alatt az időjárás nem fogadott minket a kegyeibe, mindezek ellenére mindig sikerült tartalmas időtöltést találniuk a tábor lakóinak. A sportolási lehetőségek mellett közösen megnéztük a Luther című filmet és egy irodalmi estét is megtekintettünk felvételtől a két világháború közti erdélyi irodalomról.

Mátyási Koppány

A tábor résztvevői

Nyári emlékeink

Hírmondónkban ezen a helyen gyülekezetünk kulturális eseményeinek beszámolóit szoktak állni. A nyáron természetesen a Pesterzsébeti Esték sorozata is szünetet tartott, ősszel tervezzük a folytatást.

Reményeink szerint minden testvérünk kapott lehetőséget a pihenésre és a kikapcsolódásra. Többen tartalmas, lelket építő utazásokon vehettünk részt meglátogatva határainkon túl élő testvéreinket és történelmi emlékhelyeinket. Jelen hírlevelünk ezekre a nyári utakra emlékezve az országhatárokon kívülre eső néhány nagyon szép református templomról közöl képeket.

Kitekintő

Évfordulók szept. 11-dec. 31-ig

Szeptember 25.

1555 (450 éve történt)

■ V. Károly német-római császár és a birodalmi rendek megkötötték az augsburgi (ágostai) vallásbékét, amely véget vetett a reformáció kori vallásháborúknak

Október 3.

1990 (15 éve történt)

■ A német egység napja, a Német Szövetségi Köztársaság nemzeti ünnepe

Október 14.

1235 (770 éve történt)

■ Székesfehérváron Róbert esztergomi érsek királlyá koronázta IV. Béla magyar királyt, aki apját, II. Andrást követte a trónon.

Október 18.

1685 (320 éve történt)

■ XIV. Lajos, Franciaország királya hatályon kívül helyezte a Nantes-i egyezményt, amely vallási türelmet biztosított a protestánsok számára.

December 12.

1820 (185 éve történt)

■ Meghalt Gróf Széchényi Ferenc könyvtár- és múzeumalapító.

November 20.

1945 (60 éve történt)

■ Elkezdődött Nürnbergben a háborús bűnösök pere a Nemzetközi Katonai Törvényszék előtt.

November 29.

1780 (225 éve történt)

■ Meghalt Mária Terézia osztrák császárnő, Magyarország királynője 1740-1780-ig.

December 06.

1060 (945 éve történt)

■ Székesfehérváron királlyá koronázták I. Béla herceget, aki testvérével, I. Andrással vívott háborút a trónért.

December 09.

1990 (15 éve történt)

■ Lengyelország történetében először az állampolgárok közvetlenül választhat-tak köztársasági elnököt. A választás győztese a legendás munkásvezér, a Nobel-békedíjas villanszerelő Lech Walesa volt.

December 10.

1520 (485 éve történt)

■ Luther Márton nyilvánosan elégette a pápa kiátkozó bulláját, és ezzel végleg szakított a katolikus egyházzal.

Martin Luther

December 14.

1575 (430 éve történt)

■ Báthory István erdélyi fejedelmet választották Lengyelország királyává, miután az első választott lengyel király, Valois Henrik, visszatért Franciaországba.

December 17.

1800 (205 éve történt)

■ Megszületett Czuczor Gergely költő és nyelvész, bencés tanár, akadémikus.

1895 (110 éve történt)

■ Meghalt Irinyi János, a robbanásmentes gyufa feltalálója.

December 25.

800 (1205 éve történt)

III. Leó pápa Rómában császárrá koronázta Nagy Károly frank uralkodót, s ezzel a római császárok jogutódjának nyilvánította.

1000 (1005 éve történt)

István magyar fejedelem (997-1038) királlyá koronáztatta magát az apostoli koronával, amelyet II. Szilveszter pápától kapott.

December 27.

1945 (60 éve történt)

Létrehozták a Világbankot (Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank), az Egyesült Nemzetek Szervezetének egész világra kiterjedő hatáskörrel önálló világszervezeteként működő pénzügyi intézetét, tagállamai gazdasága és életszínvonala fejlesztésére.

Különös dolgokat tapasztal az ember, ha nemzeti történelmünk kerek évfordulóira kíváncsi. Egyszer alig tud választani, olyan sok jelentős eseményről kellene megemlékezni, máskor meg mintha magyar történelmünk pihenőt tartana, sokkal több a nemzetközi, mint a hazai vonatkozású esemény.

Persze, azért ilyenkor is van fontos, sorsfordító, tanulságos dolog, amire az utókornak mindenképp emlékeznie kell! A jelenlegi eseménynaptárból egy olyan személyt emeltünk ki, akire talán kevesebb figyelem jut, mint fiára, aki nem többet, mint a „legnagyobb magyar” megnevezést érdemelte ki. Ez azonban mit sem von le az apa, gróf Széchényi Ferenc érdemeinek értékéből. Az alábbiakban rá emlékezünk.

gróf Széchényi Ferenc **(1754-1820)**

Gróf Széchényi Ferenc és fia, István a művelődés és gazdaság terén történt lemaradásokat akarta orvosolni európai látókörük révén felismerve, hogy a politikai önállóságot meg kell előznie a nemzeti művelődés és gazdaság terén elért eredményeknek.

Apa és fiú, az egyik "nagy", a másik a "legnagyobb" magyar.

Az apa, Széchényi Ferenc két ékezzel írta a nevét, a fiú, Széchényi István kiderítetlen okból a második ékezetet elhagyta. De természetesen nevét szintén "szécsényi"-nek ejtjük.

Az utazás meghatározó élmény volt az utazás mindkettőjük számára.

A Sopron megyei Széplakon 1754. április 28-án született Széchényi Ferenc életútját döntően befolyásolta, amikor özvegyen maradt édesanyja, Cziráky Mária grófnő úgy határozott, hogy az eddig a soproni, majd a nagyszombati jezsuitáknál diákoskodó fiát 18 éves korában beíratja a bécsi Teréziánumba. Bécs városa persze csak az ország, és nem a Habsburg Birodalom határain túl feküdt. Számos

magyar otthonosan érezte magát ebben a városban, elterpeszkedve a "nyugat" kényelmében, miközben egyiküknek sem jutott eszébe, hogy itteni élményeik hatása alatt a hazai viszonyokat nem ócsárolniok kellene, hanem javításuk módját keresni. Széchényinek eszébe jutott, és ez az apa és fiú lelki rokonságára vall.

A Teréziánium az elavult tantervekben megfeneklett provinciális magyar oktatáshoz képest mégis külföldet jelentett. Az akkoriban már negyedszázada működő intézmény - Collegium Theresianum - 12 évfolyamú összetett közép- és főiskola volt, amelyben fennállása során száznál több magyar mágnás és középnemes ifjú nevelkedett. 1772-ben került növendékei közé Széchényi Ferenc, aki a felső közigazgatási-jogi tanfolyamra iratkozott be. Itt tett szert korszerű általános műveltség mellett egyben széles körű nyelvtudására is. Még az sincs kizárva, hogy itt tanult meg tökéletesen anyanyelvén írni, hiszen a hazai oktatás latin nyelven folyt.

A felvilágosodás korában a könyvtárosok sorát olyan szellemek nyitják meg, mint például Gottfried Wilhelm Leibniz, vagy éppen Széchényi teréziánumi éveinek táján a híres wolfenbütteli könyvtárban Gotthold Ephraim Lessing. A Teréziánium tantestületében - ahol világi tanárok és jezsuita páterek egyaránt helyet foglaltak - is működött egy európai hírű könyvtári szakember, a jezsuita Michael Denis. Érdekes egyéniség, Bécs szellemi életének különlegessége, akivel Széchényi közeli kapcsolatba került, és szakszerű könyv és könyvtárismereti oktatást kapott tőle. E kitűnő szakember kalauzolásával nemcsak a Teréziánumnak a világi tudományok sokaságát nagyszerű rendbe foglaló könyvtárában mélyülhetett el, hanem a császári Udvari Könyvtár, a Hofbibliothek állományát is megismerte. Magyar könyv és kéziratritkaságokat tanulmányozhatott,

korvinákat, és büszke érzés tölthette el, ha az Udvari Könyvtár már említett feliratára gondolt, amely szerint annak alapját Mátyás királyunk híres bibliotékája vetette meg. Íme, az atya és fiú másik nagy alapélménye, a fiú megfogalmazásában: "Egy nemzetnél sem vagyunk alábbvalóak!" Ezt bizonyítják múltunk nagy emlékei, amelyek egyben kötelezettséget is jelentenek. Megint a fiú híres szavai jellegzetes, rapszodikus lüktetésű központosításukkal: "Sokan azt gondolják: Magyarország - volt; én azt szeretném hinni: lesz!" Avagy a kortárs költő, Kisfaludy Károly *Mohács* című költeményének szavaival:

Él magyar, áll Buda még! a múlt csak példa legyen most

S égve honért bizton nézzen előre szemünk.

Ilyen elszánásokkal is lehetett harmadfél esztendő után hazaérkezni Bécsből. Éppen ez különböztette meg Széchényi Ferencet "nagypipájú és kevésdohányú" honfitársaitól. Itthon előtte állott a választás: közéleti útra lépjen-e, vagy mecénásként tevékenykedjék? Hol használhat többet a hazának?

Bizonyos mértékig nem is ő, hanem a sors határozott.

A közélet fórumán kezdte működését, szép reményekkel. Helyeselte és lelkesen támogatta II. József reformpolitikáját mindaddig, amíg rá nem döbrent, hogy az a magyar nemzet létét fenyegeti. Ezért 1786-ban visszavonult a közélettől, hogy ezentúl munkásságát mecénásként a hazai művelődés felvirágoztatásának szentelje. Ehhez egyrészt a Széchényi-birtok, másrészt Festetics Júlia grófnővel, a Georgikont alapító György lánytestvérével kötött házassága megfelelő anyagi háttérrel biztosított. Tájékozódásul 1787 tavaszán közép- és nyugat-európai tanulmányútra indult, s csak a következő év elején tért vissza. Csehország, Szászország, Brandenburg, a Hannoveri királyság,

Vesztfália és Németalföld fejlett művelődési intézményeit végigjárva áthajózott Angliába.

Útja során Prágában megcsodálta az egykori híres jezsuita kollégiumban, a Clementinumban elhelyezett egyetemi könyvtárat, amelyet Frantisek Kinsk áldozatkészsége 12000 kötettel gyarapított, s amelyben Karel Rafael Ungar könyvtáros nemrég fogott hozzá a Bohemica-gyűjtemény összeállításához. Ebbe sorolandónak minősítette mindazokat a műveket, amelyeket cseh szerzők írtak, vagy idegen szerzők tollából a csehekről szóltak. A drezdai Udvari Könyvtárban felfigyelt arra, hogy legfőbb értékét az odakerült főúri magángyűjtemények adják. Igazi mintakönyvtárat talált Göttingában, a Leibniz által bevezetett gyűjtőmód-szerrel, az ő rendezésében. Azután következett négy hónap Angliában, ahol többek között alkalmá nyílt a két évszázados múlttal rendelkező híres oxfordi Bodleiana-könyvtár, vagy az akkor még alig fél százados londoni British Museum és annak könyvtára tanulmányozására. Tanulmányútjával kapcsolatban csak a legjelentősebb könyvtárakat említettük, nem beszéltünk megismerkedéséről a szellemi élet jeleivel és a tudós társaságokkal.

Megtöltekezve ért haza. Hozzáfogott a mágnások, a művelt köznemesség és a literátor értelmiség körében azoknak a férfiaknak kereséséhez, akik a nemzeti tudományosság kibontakoztatásában gondozó mecénás után sóvárogtak. Valamilyen tudóstársaság felállítása ügyében is folytatott tárgyalásokat. Közben váratlanul újabb külföldi útra nyílt lehetősége. II. Lipót koronázásakor, 1790-ben a nápolyi király olyan megtisztelő figyelemben részesítette a magyar rendeket, hogy ezek hálából emlékérmeket csináltattak neki, és annak ünnepélyes átadására Széchényi Ferencet kérték meg.

1791 decemberében indult el a Velence – Bologna – Firenze - Róma útvonalon, majd visszaútján újra Rómán keresztül Pisa, Genova, Torino, Milánó, Parma és Velence városait érintette. Százados múltú klasszikus könyvtárakat láthatott, mint Rómában a Vaticana, Firenzében a mi Mátyás királyunk gyűjteményét annak idején példának tekintő Laurenziana, Milánóban az Ambrosiana. Ezek az élmények éppen úgy tudatosították benne a hazai elmaradottság érzését, akárcsak látogatása a római Accademia dei Lincei vagy a firenzei Accademia della Crusca patinás intézményeiben.

Egy korvina részlete. Iniciálé a mise énekeit tartalmazó szerkönyv második kötetéből, amely feltehetően a királyi kápolna szerkönyve volt

A következő év nyarán érkezett haza. Tervekkel telve hozzálátott könyvtári gyűjteményeinek rendezéséhez és nagyobb arányú fejlesztéséhez. A cenki családi kastélyba hívta régi ügyészét és egyben barátját, a tudós Hajnóczy Józsefet, aki már régebben rendbe szedte a horpási családi tékát. Azt most Sopronba vitette. Hajnóczy biztatására már egy évtizede gyűjtött kézíratos dokumentumokból álló hungarica-anyagot. A prágai Bohemica-gyűjteményt

látva és hajdani professzorának, Michael Denisnek tanácsát megszívvelve elhatározta, hogy fokozza ilyen irányú erőfeszítéseit, és az összegyűlt anyagot kiegészíti könyvekkel. Célul a lehető legnagyobb teljességet tűzte maga elé: megszerezni minden olyan hazai és külföldi nyomtatványt - tekintet nélkül esetleg annak csupán alkalmi jellegére -, ami magyar szerzőtől származik, vagy bármiképpen Magyarországra vonatkozik, beleértve a térképeket is. Mindez sok tárgyalással, nagyszabású levelezéssel, ügynökök foglalkoztatásával járt, ami nem került el Bécs figyelmét. Nem csoda, ha a Martinovics-féle titkos szervezkedés leleplezése során ő is gyanúba került. Annál is inkább, mert a vádlottak közé tartozott munkatársa, Hajnóczy József is, aki 1794 nyarán kivégeztek a Vérmezőn. "Hogy-hogy nem tudott Hajnóczy nézeteiről, akit évek óta ismer?" - szegezték neki a vizsgálat során a kérdést. "A rám állított besúgót is évek óta ismerem, mégsem tudom, milyen jelentéseket firkál rólam!" - vágta ki magát.

Széchenyi természetesen csak irányított. Az adminisztratív feladatokat és a könyvek rendezését is Lajos fiának nevelője, Tibolth Mihály végezte, akit már itáliai útjára is magával vitt. Tibolth 1797-ben hozzálátott az anyag rendezéséhez, a Teréziánus tudós professzorának, Michael Denisnek kissé módosított szakrendje alapján állítva fel a könyveket: teológia, történelem, jog, orvostudomány, matematika, filológia (együtt a pedagógiával). Tibolth elkészítette a 7090 darabot felölelő anyag betűrendes és szakrendi katalógusát, amelyet a következő évben, 1798-ban kinyomtatott három kötetben, Michael Denis elismerő előszavával.

A magyar visszhangok közül álljon itt a literátor Baróti Szabó Dávidnak, az első magyar irodalmi folyóirat, a kassai

Magyar Museum egyik szerkesztőjének méltatása: Te Széchényi, "királyi kincsnél többet nyújtottál a Hazának. Ugyanis mi lehet szebb, hasznosabb, szükségesebb a tudományoknál? Ezeknek eszközlése által jutottak a nevezetesebb birodalmak virágzásra, a nemzetek vadonságokból szelidségre, a hadi mesterség, kézi munkák és kereskedések tökéletességre. Ezek nélkül örök feledékenység nyomná a történet dolgokat; kivessze vitéz bajnokainknak s dicső eleinknek emlékezete, maga magát sem ismerné az ország (...) Ha kiholt régibb, kivált magyar íróinkat nézem, újra születni látszadznak Általad (...) Ezer hálával tartozunk, hogy összegyűjtötted, az enyészet veszedelméből kiragadtad, a setétségből a világosságra hoztad őket.

A célok ismeretében egyre világosabban rajzolódott Széchényi Ferenc előtt, hogy a csenki kastély nem megfelelő hely könyvtára számára. Helyesebb lenne életművét központi helyre szállítani, s ott az ország tulajdonába átengedni. 1800 őszére meg is érlelődött benne a szándék, hogy gyűjteményét felköltözteti Pestre, az ország szellemi központjába, és mint a családja nevét őrző nemzeti könyvtára ajándéku adja az "édes hazának". Az állomány ekkor 5132 kötet könyv, 1964 kisnyomtatvány, 730 köteg, illetve kötet kézirat, 40 köteg térkép, 102 köteg metszet és 2000 címerkép volt.

Célja megvalósítására 1802 márciusában "felségfolyamodványt" nyújtott be a királyhoz, hogy gyűjteményét, melyet - saját szavaival - "több év során sok fáradsággal, gondnal és jelentős kiadásokba merülve szereztem meg, a drága hazának, amelynek ölében mindezek összeszedésére alkalmat és módot találtam, és a közhaszonnak, amelyre mindig törekedtem és törek-szem, szentelhessem".

Július 2-án bejegyezhetette naplójába barátjától, Pálffy Károly kancellártól

kapott értesülését "Öfelsége hozzájárulásáról, hogy szándékom szerint könyveimet és egyéb gyűjteményeimet nemzeti adományozhatom".

Így jött létre a róla elnevezett nemzeti könyvtár, a Bibliotheca Corviniana mellett a legnagyobb bibliofil-tett Magyarországon. És fennállásának második centenáriumát immár azon a helyen ünnepli, ahol egykor a történelem viharától szétsodort szellemi elődjének épülete állott: a budai várpalotában.

Vörös bársonykötés zománcozott és aranyozott ezüst kapcsokkal

Széchenyi életműve időállónak bizonyult. Cenki magángyűjteménye mint Széchenyi Országos Magyar könyvtár (Bibliotheca Hungarica Széchényiano-Regnicolaris), avagy Széchenyi Nemzeti Magyar Könyvtár (Bibliotheca Hungarica Nationalis Széchényiana) országos intézménnyé lett, amelyet a nemzet az első pillanattól fogva magáénak érzett.

1812-ben, tehát az alapítás után egy évtizeddel becses ősnymtatványokkal és kódex-kincsekkel (ezeket címeliáknak szokás nevezni) gazdagodott az e téren eddigelé elég keveset tartalmazó gyűjtemény.

Tulajdonképpen az ajándékozók között első helyen kellett volna említeni az

alapítót. Nem lenne helyénvaló, ha háttérbe szorulna az ő további szerepe, 1802 után is saját költségén évről évre kiegészítette az állomány hiányait hazai nyomtatványokkal és külföldi hungaricumokkal. Mindezt betetőzte azzal, hogy a halála előtti évben 10 000 kötetnyi idegen művekből álló könyvtárát adta oda segédkönyvtárul alapításának, amelyre 140 000 ezüst forintot költött. Az ő bőkezűségéből került több értékes régi kézirat a könyvtárba, például az a miniatúrákkal díszített imakönyv, amelynek kéziratossá bejegyzéséről feltételezhető, hogy Mátyás király keze vonását őrzi. Ugyanígy egy tucatnyi részben vagy egészben magyar vonatkozású ősnymtatvány.

A nádor előterjesztésére a rendek az 1807. évi országgyűlésen kimondták, hogy elfogadják és oltalmukba veszik Széchényi Ferenc nagyszerű ajándékát, a már valóságosan létező és működő Országos Könyvtárát, s úgy tekintik ezt, mint a létesítendő Nemzeti Múzeum alapját. A következő évben, 1808-ban pedig megszavazták a múzeumi törvényt, a nádort megbízták a szükséges intézkedések megtételével, ideértve az építkezés megindítását is. E törvények életbe léptével a Széchényi Országos Könyvtár, mint a Múzeum Könyvtára, Bibliotheca Musei Nationalis, amely az 1922. évi XIX. Tc. alapján vette fel a máig használatos Országos Széchényi Könyvtár nevet, megszűnt önálló intézmény lenni, és csupán egyik része lett a magyar művelődés ügyét szélesebb körben szolgálni hivatott új létesítménynek, a Magyar Nemzeti Múzeumnak.

A múzeum és a könyvtár József nádor által létrehozott frigye közel másfél századig, 1949-ig tartott. Azóta újra különálló intézmény a Széchényi Ferenc bőkezűségéből 1802-ben létesült Széchényi Könyvtár, és a József nádor

buzgólkodásából 1808-ban megszületett Magyar Nemzeti Múzeum.

Magyar Nemzeti Múzeum

**„Az pedig az örök élet, hogy
megismerjenek téged”
(János 17, 3)**

Pesterzsébet, 2005. május 15.
Takaró Tamás, esperes

PÜNKÖSD

Lekció: Apostolok cselekedetei 2 1-8; 12
*„És mikor a pünkösd napja eljött,
mindnyájan egyakarattal együtt valának.
És lőn nagy hirtelenséggel az égből
mintegy sebesen zúgó szélnek zendülése,
és eltélé az egész házat, a hol ülnek vala.
És megjelentek előttük kettős tüzes
nyelvek és üle mindenikre azok közül.
És megtelének mindnyájan Szent Lélekkel,
és kezdének szólni más nyelveken, a mint
a Lélek adta nékik szólások. Lakoznak
vala pedig Jeruzsálemben zsidók,
istenfélő férfiak, minden nép közül,
melyek az ég alatt vannak. Minekutána
pedig ez a zúgás lőn, egybegyűle a
sokaság és megzavarodék, mivelhogy
mindegyik a maga nyelvén hallá őket*

*szólni. Álmétkodnak pedig mindnyájan és
csodálkoznak vala, mondván egymásnak:
Nemde nem Galileusok-é ezek
mindnyájan, a kik szólnak? Mimódon
halljuk hát őket, kiki közülünk a saját
nyelvén, a melyben születünk? (...)
Álmétkodnak vala pedig mindnyájan és
zavarban valának, egymásnak ezt
mondván: Vajjon mi akar ez lenni?”*

Alapige: Apostolok cselekedetei 1 8;
*Jézus mondja: „Hanem vesztek erőt,
minekutána a Szent Lélek eljő reátok: és
lesztek nékem tanúim úgy Jeruzsálemben,
mint az egész Júdeában és Samariában és
a földnek mind végső határáig.”*

Meggyőződéselem és tapasztalatom egyszerre az, hogy keresztény ünnepeink közül, a három nagy kiemelkedő ünnepünk közül a pünkösd az, amelyiket a legkevésbé értünk és ismerünk. Úgy gondolom, hogy ha valaki egy keresztény templomba betéved, vagy tudatosan bemegy, legyen az bármelyik felekezeté, ha az ott szolgáló lelkipásztor azt mondaná hogy: Atyámfia örülök hogy itt látlak, bár még soha nem láttalak, mit tudsz te a kereszténységről? Akkor tudna mit mondani a Karácsonyról. Ha nem is ismerné annak részletes történetét, de valahogy átment a mindennapi életünkbe. Lehet hogy kicsit zavarodott lenne az elbeszélés, lehet hogy lennének benne mesés színek, amelyek nincsenek a Biblia karácsonyi történetében megírva, de tudna róla mit mondani a legtöbb templomba érkező. S valószínűleg ugyanez történne Húsvét kapcsán is. Itt talán még több minden bezavarna. De talán a leglényegyet mégiscsak tudná a legtöbb ember. De Pünkösd. De mi is az a Pünkösd? Úgy gondolom, hogy nemcsak azok számára nagy kérdés és nem csak azok számára van sokféle zavar, akik egyáltalán nem templomjáró emberek és egy-egy nagy ünnepen, így pünkösd ünnepén is eljönnek

Isten házába, hanem azok közt is akik rendszeresen hallgatják az igét. Azok közt is akik Bibliát olvasó emberek, úgy látom a legtöbb zavar, keveredés, tévedés, félreértés, nem értés a nagy keresztyén ünnepeink közül a pünkösöd körül van.

Nyilván ha most én egy cédulát kiosztanék, mindenkinek kezébe adnék egy tollat vagy egy ceruzát, és azt mondanám: Fölvoltam a pünkösdi történetet, ki, mire emlékszik belőle mi is történt az első Pünkösdkor? Sok problémát jelentene. Hát még annak az értelme!

Beszéljünk ma Isten igéjére figyelve a pünkösdi csodáról. Azért fontos testvérek a Szentlélekről beszélni, mert minden a Szentlélek által van. Minden. Szentlélek nélkül nincs tanítványság, nincs keresztyénység, nincs hívő élet. Szentlélek nélkül nincs értelmes istentisztelet. Szentlélek nélkül semmink nincs. Szentlélek nélkül az egyház egy üres csontváz. Szentlélek nélkül a keresztyén ember élete igazából nem keresztyén, és nem is élet. Szentlélek nélkül koldusok vagyunk. És annak ellenére hogy ez így van, alig tudunk róla valamit. Meg is látszik rajtunk! Meglátszik az egész társadalmunk életén, meglátszik az egyéni morális életünkön és meglátszik a hívő életünkön egyaránt. Ha azt a kérdést föltenném, hogy vajon akik itt ülünk a templomban, mit gondolunk, van-e bennünk Szentlélek? Mert Pál apostol azt mondja, hogy tibennetek van. Vajon mit válaszolnánk? Tévedett Pál, bennem nincs! Ki tudja? Talán. Hogy kerül egyáltalán egy emberbe? És mi lesz akkor? Elváltozik az arca, a teste? Valami különös dolog zajlik le benne? Márpedig ha Szentlélek nélkül nincs értelme az egyháznak és nincs létjogosultsága a keresztyén életnek, akkor aki magát keresztyénnek tartja, ennyit tudnia kellene, hogy van-e bennem Szentlélek? Ha van, hogy került belém? Ha nincs, hogy lehetne

része az életemnek? Ha a Szentlélek végez el mindent az egyházban és a hívő ember életében, akkor Szentlélek nélkül az üdvösségbe sem lehet bejutni, az örök életbe sem, csak az örök kárhozatba. Ugye fontos kérdés amit az apostol is feltett az őt hallgatóknak: Vettetek-e Szentlelket? És azok így válaszoltak: Nem tudjuk miről beszélsz. Vajon a Pesterzsébet Központi Gyülekezet tagjai, kedves vendégeink, kedves ismerősök és ismeretlenek vettetek-e Szentlelket? Döntő kérdés mert Szentlélek nélkül nincs semmi.

Kedves testvérek! Amikor valakinek a szívében az Isten személye, az Isten személye utáni vágy megfog, abban már a Szentlélek munkálkodik. Amikor valaki úgy tud elmondani egy imádságot, hogy maga is érzi ez nem csupán a vágyaim kivetítése, ez nem csupán szavak sokasága, hanem úgy tudtam most imádkozni, hogy tudom meghallgatott az Isten, belülről visszaigazolta, azt a Szentlélek munkálja. Abban van Szentlélek. Amikor valaki beül egy templom csendességébe és odaviszi a leterhelt szívét, a megromlott családi életét, a megromlott házasságát, a csődbejutását, a bűnét és ott történik vele valami, ott választ kap, segítséget, útmutatást, abban a Szentlélek munkálkodik. Vettetek-e Szentlelket? Van-e bennem? Van-e benned?

Kedves testvérek! A Szentlélek az Isten igéje szerint nagyon egyszerűen vesz lakozást egy emberben. Két dolog kell hozzá. Odatartani a füleket ahol Isten beszél, azért hogy Isten hitet szüljön bennem. Így kerül az emberbe Isten lelke. Odatartani a füleket. A templomokat nem azért építettük, mert a papok ott nagyon jól érzik magukat, meg szegényeknek ott van dolguk! A templomokat azért építették és építik, hogy az emberek elmenjenek és odatartsák a fülüket Isten beszédére! És miközben hallgatják Isten beszédét, megtörténhet velük az a csoda,

hogy hitre jutnak, és a Szentlélek lakozást vesz bennük. És elkezdődik bennük egy vágyódás, egy kíváncsiság, egy nyitás a végtelen felé, egy nyitás Isten felé. És ez már mind a bennük lévő Szentlélek munkája!

Ennek a csodálatos Szentléleknek és a még csodálatosabb nagyon sok munkájának két vonását szeretném elhelyezni a szívetekre, amelyeket nagyon fontosnak értettem meg a mostani készülésben. Az elsőről egész röviden fogok beszélni. A Szentlélek-Isten rendet és közösséget teremtő Isten. Először erről, hogy rendet teremt a Szentlélek. Azt olvassuk a Biblia leges legelején, hogy amikor Isten a világmindenség teremtését végzi, akkor a Szentlélek ott lebeg a káosz felett. Mielőtt a káoszból kozmosz lesz, mielőtt a rendetlenségből rend lesz, az összevisszaságból rendezett élet lesz, Isten Szent Lelke ott lebeg mindezek felett. Ott van a Szentlélek a teremtésben, hogy a káoszból rend legyen, kozmosz legyen. És kedves testvérek ez azt jelenti, hogy azóta is a világ rendje a Szentlélekhez van kötve.

És ha élt valaha ember olyan korszakban, amikor nagy szüksége van az egész világnak a Szentlélekre, a Szentléleknek erre a munkájára hogy rend legyen, akkor ilyen időben élünk. Soha ennyi rendetlenség a világban nem volt! A világ tele van rendezetlenségekkel és rendetlenségekkel! Kificamított lelki életű emberekkel, utat tévesztett emberekkel, csődbe jutott emberekkel! Nagyon kéne Isten Szent Lelke ebbe a világba! Hogy ebben rend legyen.

És nagyon kellene, hogy Isten Szent Lelke minél nagyobb teret kapjon az Egyházban is, mert úgy látom hogy az Egyházban is nagy bajok vannak! Olyan rendetlenségekben élnek egyház-testek, amikor feladják a hitelveiket! S akkor olyanokká lesznek, ahogy Jézus mondja, mint a só amelyik elveszítette az ízét,

semmire nem jó, csak hogy a trágyadombra dobják! Nagyon kellene hogy az Isten lelke minél nagyobb teret kapjon az Egyházban is! Én nagy örömmel látom a római katolikus testvéreink reneszánszát! Ami nem áll másból minthogy ragaszkodunk Isten igéjéhez, abortusztól eutanáziáig. Amit Isten mond, abból nem engedünk! És úgy vágyik rá a lelkem, hogy a protestáns egyházak is ragaszkodjanak a rendhez, hitelveikhez! Bennünk nagyobb a készség lazulni, föladni, engedni, tolerálni, ezt így hívják, így adagolják nekünk: toleráld! És mire fölbred az egyház, addigra tolerált már mindent, de régen nem egyház! És akkor már nincs is szükség rá!

És nagy szükség van a családjaink életében is a rendre! Hogy Isten Lelke, ez a rendteremtő lélek jelen legyen! Magyarországon minden három házasságra két válás jut. Rend ez? Bocsásson meg mindenki, azért hogyha találva fogja érezni magát, de nem tartom normális dolognak, hogy valakinek két-három-négy felesége, és Isten tudja hány élettársa legyen! Nem normális a Biblia szerint! Tolerálhatjuk!

Bizony nagy szükségünk lenne arra, hogy Isten Szent Lelke minél inkább átjárja ezt a világot, az egyházat, a családjainkat, magyar népünk életét, hogy abban rend legyen!

Aztán a másik vonása a Szentléleknek hogy közösséget teremt, egységet teremt. Hogy ezt jól értsük megint a Biblia kezdeti időszakához kell visszamennem oda, amikor az ember elkezdte építeni a Babel tornyát. Nem azért építette ezt a tornyot, hogy eljusson Istenig és hódoljon előtte. Nem. Azért építette, hogy a megistenülése gögjét megmutassa. Én is el tudok érni odáig! Olyan kedves humorral mondja el a Biblia, hogy amikor az ember, az akkori időszak legnagyobb építészeti teljesítményét befejezte, a tornyot építette amíg tudta, akkor az Istennek le kellett

szállnia, hogy megnézzé azt a kis vakondtúrást ami oly gögössé tette az embert. És akkor ott történt egy dráma! Az hogy összezavarodtunk és szétszéledtünk. És azóta nem értjük az Istent és legalább ekkora baj, egymást sem! Emberek élnek egy családban úgy, hogy nem értik egymást! Elbeszélnek emberek egymás mellett, mintha az egyik latinul a másik meg görögül beszélne és nem értik egymást!

Pünkösdkor egy ilyen anti-bábel történt. Az a csoda történt meg testvérek, hogy amikor megszólaltak Jézus tanítványai arámul beszéltek és a világ minden tájáról odaérkező emberek, görögök, zsidók, felsorolja a Biblia, bár nem tudtak arámul mégis értették hogy mit mondtak Jézus tanítványai. Pünkösöd, a Szentlélek eljövetele arról szól, hogy a Lélek közösséget akar teremteni, először is a világ népei között. Kedves testvérek, nem szabad a politikusokra bízni ezt, bár ők szentül hiszik, hogy ez a dolguk! Minél inkább előre haladunk a történelemben annál inkább látszik, hogy a politikusok alkalmatlanok arra, hogy egységet teremtsenek a népek között. Minden nappal a helyzet rosszabb. Nem közelebb kerülnek egymáshoz emberek, népek, fajok, vallások, kultúrák, civilizációk, hanem egyre több az ellenállás, a szeretetlenség, a gyűlölet! Testvérnépek egymás mellé zárva pusztítják egymást! S nem tudják megoldani. A világ, az egy vérből teremtett emberiség ön és egymást pusztítását, Isten egységet teremtő csodálatos Lelke kiáradásának van hatalma megakadályozni. Nem a politikának, nem a fegyvereknek, semminek nem másnak!

Oly csodálatos dolog, hogy elérkezett pünkösdkor a Szentlélek! Mert ezt valósággá tudta tenni. Hosszú ez a pünkösdi történet, nem olvastam végig. De más kultúrából érkező emberek, más vallású emberek, más világnézetű

emberek, a történelem során egymással szemben állók, hát csak gondolatok az arabokra meg a zsidókra, akkor ott, amikor a Szentlélek munkálkodhatik, közösséggé lesznek! Egymásra találnak! És a tanítványok is egyek lesznek, bátran szólnak, és közösséget alkotnak. Értik egymást. Kedves testvérek, nem hiányzik ez a mi mindennapi életünkön is hogy értsük igazán egymást? Hogy közösségünk legyen egymással, magyar népünk tagjaival? Rokonoknak, családtagoknak, édes testvéreknek, házastársaknak, szülőknek, gyermekeknek. A Szentlélek-Istennek van hatalma közösséget teremteni.

És hát most jön a nehéz rész. Hogy hogyan csinálja ezt? Most jön a kínos rész. Mert ezt mindig az igén keresztül csinálja, a Biblián keresztül csinálja a Lélek. Isten Szent Lelke Isten szavához van kötve. Nem lebeg, hanem Isten beszédéhez van kötve a Szentlélek munkája, és ez a beszéd mindig így kezdődik: Térjete meg! Hát ez a kínos része! De nélkül sem rend, sem közösség nem lesz. Sem egyéni, sem családi, sem népünk életében. Térjete meg! Mikor Péter elmondta a pünkösdi ígéhirdetését, ezt kérdezték tőle az emberek: Mondd Péter, akkor most már mi mit csináljunk? És Péter így válaszolt: Meg kell térnetek! Mert attól a pillanattól kezdve omlanak le azok a falak amelyek elválasztanak bennünket egymástól, egy házban lakókat, egy szobában élőket, egy ágyban alvókat és elválasztanak Istentől. Meg kell térni! A világban, az egyházban, népek és csoportok között, családjainkban csak úgy lesz egység ha a Szentlélek kimunkálhatja és egyszer igazzá lesz hogy megtér az életünk Istenig. Akkor találunk egymásra is. És akkor kezd változni a világ ott ahol élsz, hogy majd változzon minél nagyobb körökben ez a világ. Ne várd máshonnan!

Végül is a kérdés ez: bábeli zűrzavarban, szakadozottságban vagy anti-bábeli

Szentlelkes közösségben? Bábeli zűrzavarban tovább, szakadozottságban Isten és emberek felé, vagy anti-bábeli, pünkösdi, megtérés után való gyógyult állapotban? Igen testvérek, mert legvégül is a pünkösöd a lélekről szól. Isten lelkéről meg a tiédéről. Isten Szent Lelkéről meg az én lelkemről. Van-e fontosabb a lelkednél? Ahogy az ige mondja: Mit ér ha az ember az egész világot megnyeri, de lelkében kárt vall? Mindent elveszít. Pünkösöd a lelkedről szól. Van-e ennél nagyobb?

Nos hát akkor amivel kezdtem azzal fejezem be. Van-e az egyházban Szentlélek? Azt válaszolom hogy van. Van-e bennünk Szentlélek? Azt válaszolom hogy aki hisz a Krisztus Jézusban, abban van. Ezért és csak ezért, mert Isten lelke itt van, reménységgel nézz erre a beteg világra, reménységgel nézz magyar népünkre, reménységgel nézz a házasságodra, reménységgel nézz egyéni életedre. De imádkozva kérd újra: Jövel, jövel teremtő Szent Lélek, és tölts be engem egészen!

Ámen!

Rendszeres gyülekezeti alkalmaink:

Hétfő 17.30 óra kisifi bibliaóra

Hétfő 18 óra férfi bibliaóra minden hónap
1. és 3. hétfőjén

Kedd 10 óra asszony bibliaóra

Szerda 19 óra énekkari próba

Csütörtök 10 óra gyülekezeti bibliaóra

Csütörtök 18 óra imaóra

Péntek 18 óra ifjúsági bibliaóra

Szombat 10 óra konfirmációi előkészítő

Vasárnap 10 óra felnőtt és gyermek
istentisztelet, gyermekmegőrzés

Vasárnap 11.30 énekkari próba

Gyülekezeti hittanórák

Szervezés alatt

Kedves Testvéreink!

Tájékoztatásul már most jelezzük, hogy a pesterzsébeti protestáns gyülekezetek számára az idei évben mi rendezzük a reformációi hetet október 24-29-ig az erzsébeti protestáns lelkipásztorok szolgálatával. Október 30-án, vasárnap 10 órakor úrvacsoraosztással egybekötött istentiszteletet tartunk.

Gyülekezeti hírmondó: a Pesterzsébet Központi Református Egyházközség kiadványa.
Cím: 1204 Budapest, Ady Endre u. 81. 283-00-29

Felelős szerkesztő: Pappné G. Judit

Felelős kiadó: Takaró Tamás esperes, lelkipásztor